

8 Kaloyan str.
2-nd floor (Corecom Building)
1000 Sofia, Bulgaria

Tel.: + 359 888 40 82 16
Fax: + 359 2 988 00 18

www.delchev-lawfirm.com
www.legaladvice-bg.com

ПОГАСИТЕЛНА ДАВНОСТ ЗА ПЕРИОДИЧНИ ПЛАЩАНИЯ

СЪЩНОСТ НА ПОГАСИТЕЛНАТА ДАВНОСТ

Погасителната давност е предвиден от закона период от време, при изтичането на който кредиторът губи правната възможност да събере вземанията си по принудителен ред. Ако длъжникът се позове на това обстоятелство пред съд, той се освобождава от задължението си.

Периодът на общата погасителна давност е 5 години, но Законът за задълженията и договорите („ЗЗД“) предвижда и специална, по-кратка, тригодишна погасителна давност¹ по отношение на отделни видове вземания, между които и периодичните плащания. В съдебната практика обаче дълго време се представят противоречиви становища относно обхвата на понятието „периодично плащане“, което затруднява прилагането на практика на по-кратката давност и налага постановяването на Тълкувателно решение № 3/ 2011 г. на Върховния касационен съд („ВКС“), с което се изяснява съдържанието на спорния термин.

АНАЛИЗ НА ПОНЯТИЕТО „ПЕРИОДИЧНО ПЛАЩАНЕ“

Какво е „плащане“?

В цитираното Тълкувателно решение се приема, че предвидената тригодишна давност е изключение от общия принцип и затова следва да се тълкува само в смисъла, който е най-близък до посочените в текста на ЗЗД примерни периодични плащания – наем и лихви. Те по правило са парични задължения, но могат да бъдат уговорени и като задължения с предмет заместими вещи. От това се прави изводът, че под „плащания“ трябва да се разбира задължение за предаване пари или на други заместими вещи.

Кое плащане е „периодично“?

Според текста на Тълкувателното решение за периодични могат да се приемат плащания, които отговарят едновременно на следните характеристики:

- i. Представяват повтарящи се задължения, т.е. не са еднократни, а се повтарят повече от веднъж в течение на определен период от време. Важно е да се отбележи, че задълженията ще се третират като периодични, независимо дали се повтарят през равни или различни периоди от време;
- ii. Произхождат от едно и също правоотношение;
- iii. Падежът на всяко едно плащане настъпва периодично в предварително известен на страните момент;
- iv. Размерът на задължението е предварително определен или определяем, като няма значение дали той е еднакъв или различен.

¹ Чл. 111, ал. 1, от ЗЗД предвижда по-кратка, тригодишна давност по отношение на вземанията за трудово възнаграждение, обезщетения и неустойки, както и за наем, лихви и други периодични плащания.

ЗНАЧЕНИЕ НА ОПРЕДЕЛЯНЕТО НА НЯКОИ ПЛАЩАНИЯ КАТО ПЕРИОДИЧНИ

Ясното и безпротиворечиво тълкуване на периодичните плащания е важно с оглед на по-кратката им, тригодишна, погасителна давност, чиято основна цел е да се защити длъжника, когато кредиторът бездейства да събере вземания си, макар че с настъпването на всеки падеж периодично му се напомня за тяхното съществуване и евентуално за наличието на неизплатени задължения. Ето защо ВКС изрично посочва, че вземанията на топлофикационните, електроснабдителните и водоснабдителните дружества, както и тези на доставчиците на комуникационни услуги отговарят на изброените по-горе критерии. По тази причина те се приемат изрично за периодични плащания, с което се разрешават дългогодишните спорове относно тяхната същност.

Тълкуването на ВКС и посочването на ясни критерии за класифицирането на плащанията като периодични е важно и с оглед погасителната давност на различни други плащания по договори между търговци – например договори за доставка на разпространение на телевизионна програма, договори за доставка на различни абонаментни услуги (включително счетоводни и правни услуги) и други.

ДЕЛЧЕВ И ПАРТНЬОРИ